
Koning Arthur

Inspiratiebundel

Deel 2: CLIL Latijn-Engels in het 5e of 6e jaar

Over Arthur

Koning Arthur is niet alleen algemeen cultureel erfgoed in Groot-Brittannië, ook bij ons is het een beroemd figuur. Hij en zijn ridders van de Ronde Tafel schitteren in meerdere (teken)films en hervertellingen voor groot en klein. Zo heeft iedereen wel eens gehoord over Guinevere, Lancelot, het zwaard Excalibur en Merlijn. Maar wat is waarheid en wat is fictie?

In de derde graad kunnen grotere thema's aan bod komen en kunnen leerlingen vlotter de Engelse bronnen lezen. De mythevorming rond Arthur kent wat gelijkenissen met het verhaal rond Aeneas (Geoffrey of Monmouth gaat hier overigens extra creatief mee aan de slag) en de drang naar natievorming is een mooi raakpunt met de Augusteïsche propaganda.

Opdracht: Taalfamilies en taalinvloeden

Met deze opdracht worden de leerlingen zich bewust van enkele belangrijke evoluties in de Engelse taal. Het is interessant om even te overleggen met de collega's Engels van deze klas in de derde graad: sommige collega's raken dit onderwerp al aan wanneer ze de Engelstalige wereld bestuderen.

Interessante link voor de leraar: https://www.lexilogos.com/english/english_old.htm (een portaal met enkele links naar Angelsaksische woordenboeken/lexica)

Inleidend: korte uitleg over volksverhuizingen en Groot-Brittannië (cf. deel 1 inspiratiebundel Arthur, geschiedenis van Brittannië)

- De Keltische bevolking
- De romeinse verovering en de Romano-Britten
- Invallen van de Angelsaksen
- Kerstening
- Normandische verovering

Groot-Brittannië is 'meertaliger' dan je zou denken. In het overzicht van de Indo-Europese taalfamilies zie je de belangrijkste invloeden vetgedrukt staan.

De Indo-Europese taalfamilies

Dit overzicht kan aan de leerlingen bezorgd worden, of gewoon overlopen worden. De vetgedrukte talen zijn relevant voor onze oefening. Dit overzicht kan zeker leuk zijn voor een klasgroep met leerlingen die een anderstalige achtergrond hebben.

Indo-Iraans (Arisch)

Indisch

Iraans

Grieks

Romaanse talen

Westelijke Romaanse talen

Gallo-Romaans

Waals

Frans

Normandisch (Normandische verovering: vanaf 11e eeuw)

Iberisch/ Romaans-Iberisch / Ibero-Romaans

Sardinijs

Istriotisch

Oostelijk Romaanse talen

Italo-Romaans

Balkan-Romaans

Germaans

Oostgermaans

Gotisch

Taal van de Vandalen

Noordgermaans

Oernoords (runen tot 800)

Oudnoor(d)s

Westnoords: Noords en Yslands

Oostnoords: Deens en Zweeds

Westgermaans

Angelsaksisch (ingeweken) (zie evolutie groot-Brittannië)

Middelengels

Modern Engels

Oudfries

Oudsaksisch

Oudfrankisch

Oudhoogduits

Middenduits

Opperduits

Slavisch

Zuidslavisch

Makedonisch, Bulgaars, Servokroatisch, Sloveens

Oostslavisch

Kleinrussisch (oekraïens), grootrussisch, witrussisch

Westslavisch

Tsjechisch, slovaaks, pools

Baltisch

Oudpruisisch

Litauws

Lets

Keltisch

Continentaal keltisch

Gallisch, celtiberisch, lepontisch

Brittonisch (of p-Keltisch)

Taal van Brittanië t.t.v. Romeinen

Verdreven door angelen en saksen (zie evolutie Brittannië)

Welsh

Cornish

Bretoens

Goidelisch (of q-Keltisch)

Armeens

Albanees

Anatolisch

Hittietisch

Luwisch

Palaïsch

Tochaars

Opdracht: op zoek naar de tweetaligheid in Engeland

Na de Normandische invallen: de heersende klasse sprak Normandisch Frans, het onderhorige volk sprak Angelsaksisch dat sterk beïnvloed werd door het Frans.

Vandaag in het Engels zie je dit bijvoorbeeld nog in het verschillende woordgebruik op culinair vlak.
Vul de tabel aan.

Je kan hiervoor deze site gebruiken: English words of French origin -
<https://www.translationdirectory.com/glossaries/glossary161.htm#A>

Woord dat de eters gebruiken (de hogere klasse, vanuit het Frans)	Woord dat de hoeders/slachters gebruiken (de lagere klasse, vanuit Angelsaksisch)
pork	swine
beef	cow
mutton	sheep

Vanaf de 16e eeuw vindt er een volledige versmelting plaats van Angelsaksisch en (Normandisch) Frans, bvb. het woord 'beauty'

In het Engels vind je heel wat woorden die een verschillende oorsprong hebben. **Uit welke taal stammen onderliggende quasi-synoniemen?** Via deze link kan je een 'Englisch-Anglo-Saxon vocabulary' raadplegen:

<https://archive.org/details/englishanglosaxo00skeauoft/page/n9/mode/2up?view=theater>

	betekenis vandaag	oorspronkelijk woord	uit welke taal(familie)
to ask	vragen	ask, axian, acsian, ascian ; biddan, w. ace. ofpers. and gen. of thing; fricgan, frignan	Angelsaksisch
to question	in vraag stellen	questionner (uit quaestionem Lat.)	Frans
to interrogate	ondervragen	interrogare	Latijn

Opdracht: Arthur in het Middelenegls

In Geoffrey van Monmouths Latijnse geschiedenis over de Britse koningen (zie hieronder), de *Historia regum Britanniae*, komen we die eerste volledige geschiedenis tegen van de Arthurverhaalstof. Maar eigenlijk zijn de Arthurverhalen veeleer een fenomeen van volkstalige literaturen dan van het Latijn! Met deze opdracht maken de leerlingen kennis met de belangrijkste figuren en elementen van de Arthurmythe vanuit hun lezing van een Middelenegse bron, namelijk het anonieme 'Sir Gawain and the Green Knight'.

De anonieme 'Walewein-dichter' of liever 'Gawain poet' (in het Engels) schreef aan het einde van de 14e eeuw een alliteratief gedicht (volledige tekst [hier](#)) dat bewaard is gebleven in slechts één [zeldzaam handschrift](#).

Probeer eerst eens naar het Engels te kijken.

Wat valt je op aan de taal?

Gebruik van alliteratie. Het zijn zogenaamde allitererende verzen.

Wanneer je weet dat je en <þ> uitsprekt als /th/, en <ȝ> als /gh/ in 'knight', kan je naast enkele leenwoorden ook bepaalde Engelse woorden herkennen door te denken aan modern Engels?

Het Engels van de Waleweindichter is een dialect uit het noordwesten van Engeland aan de grens met Wales. Het is bovendien een Engels dat getuigt van de meertalige context van Engeland: er zit nog Oudengels in, maar de invloeden van het **Frans** en **Oudnoors** zijn evenzeer zichtbaar. Naar schatting hebben van de in totaal 2650 woorden ongeveer 250 Scandinavische etymologieën (hoewel ze destijds niet langer als leenwoorden werden beschouwd, maar eerder als noordelijke dialectwoorden) en ongeveer 750 van Franse oorsprong. Het Franse element in dit gedicht is dus significant en omvat bijna 28% van de woordenschat.

Enkele voorbeelden uit de tekst uitlichten.

- **Scandinavisch:**
 - **vpon:** upon, uit het Oudengels *uppan* (prep.) "op, op, tot, tegen", van boven (adv.) + op (prep.); waarschijnlijk beïnvloed door Scandinavische taal, Oudnoors.
 - **tulk-es:** waarschijnlijk Oudnoors (*tǫlkr* in het Deens, *tolk* in het Noors), "ridders," "mannen"
- **Frans:**
 - **chambre**
 - **jolile** > *joli*
 - **dressed** > *drecier*, "uitgerust"
 - **sendal** > een soort kostbare stof (blijkbaar van linnen of katoen), van Franse *cedal*
- **Engels:**
 - **luflych** > *lovely*
 - **kniȝtes** > *knight*
 - ...

Je kan dankzij [dit Middelenegse woordenboek](#) nog veel andere leenwoorden in deze tekst ontdekken.

Herken je bovendien ook Arthuriaanse figuren in de verhaaltstof? Wie is je minder bekend?

Staan vetgedrukt.

<p>Pis kyng lay at Camylot vpon Krystmasse Wip mony luflych lorde, ledeȝ of þe best, Rekenly of þe Rounde Table alle þo rich breþer, Wip rych reuel oryȝt and rechles merþes. þer tournayed tulkes by tymeȝ ful mony, Justed ful joliile þise gentyle kniȝtes, Syþen kayred to þe court caroles to make. For þer þe fest watz ilyche ful fifteen dayes, Wip alle þe mete and þe mirþe þat men coupe avyse; Such glaum ande gle glorious to here, Dere dyn vpon day, daunsyng on nyȝtes, Al watz hap vpon heȝe in halleȝ and chambrez Wip lordeȝ and ladies, as leuest him þoȝt.</p> <p>[...]</p> <p>When þay had waschen worþyly þay wenten to sete, þe best burne ay abof, as hit best semed, Whene Guenore, ful gay, grayped in þe myddes, Dressed on þe dere des, dubbed al aboute, Smal sendal bisides, a selure hir ouer Of tryed tolouse, and tars tapites innoghe, þat were enbrawdred and beten wyþ þe best gemmes þat myȝt be preued of prys wyþ penyes to bye, in daye.</p> <p>þe comlokest to discrye þer glent wip yȝen gray, A semloker þat euer he syȝe Sop moȝt no mon say.</p> <p>[...]</p> <p>þere gode Gawan watz grayped Gwenore bisyde, And Agrauayn a la dure mayn on þat oþer syde sittes, Boþe þe kynges sistersunes and ful siker kniȝtes; Bischop Bawdewyn abof biginez þe table, And Ywan, Vryn son, ette wip hymself.</p>	<p>This king was in residence at Camelot at Christmas with many gracious [<i>lovely</i>] lords, the best of men – all those fine brothers fitly of the Round Table – with splendid [<i>aright</i>] revelry in proper fashion and carefree amusements. There men tourneyed many a time and oft: these excellent knights joustred very gallantly, then went to court to perform ring-dances; for there the festival was kept up in full for fifteen days, with all the food and the merriment that people could devise: such noise and music glorious to hear, a pleasant sound in the day, dancing at night – all was supreme happiness in halls and chambers among lords and ladies, as it seemed most delightful to them.</p> <p>[...]</p> <p>When they had washed fittingly, they took their places, the man of higher rank, in each case, in the higher position, as was most fitting; Queen Guinevere, very lovely, seated in the midst, placed on the splendid dais, adorned all around: fine silk round about, a canopy of choice red fabric over her, many tapestries of rich material, that were embroidered and inlaid with the best gems whose value could ever be tested by buying them with money [i.e. the best that money could buy].</p> <p>The fairest to behold sparkled there with blue-grey eyes; no man could truly say that he had ever seen a more beautiful one.</p> <p>[...]</p> <p>Good Gawain [= Walewein] was seated there beside Guinevere, and Agravain of the Hard Hand sits on the other side – both the king's sister's sons and very true knights; Bishop Baldwin sits in the place of honour, and Iwain, son of Urien, shared dishes with him.</p>
--	--

Afbeelding voorafgaand aan *Sir Gawain and the Green Knight* in het enige manuscript, Cotton Nero A.x.

Mogelijke extra bron om aan de IIn te bezorgen:

- 'The story of king Arthur' (by GaelicTales) (5.33 min) :
<https://www.youtube.com/watch?v=pa50sZugCNo>
- Op Wikipedia staat het meest gangbare verhaal duidelijk uitgelegd

Opdracht: The creation of a myth

Kijktip: 'King arthur: The life and Legend' (by Biographics) (16.36 min)

<https://www.youtube.com/watch?v=7fuVAnAZXHU> - mogelijke verklaringen voor verschillende elementen uit het gangbare Arthurverhaal – op minuut 14: deze video is een 1-april-grap en uitleg over de bronnen die de mythe creëerden.

Watch this clip and figure out what is and is not true about this famous king Arthur?

Give a few examples of how widely spread the belief in this story was.

de voorbije eeuwen nog heel veel effect op de wereld en zelfs het Britse koningshuis

Task: Make an elevator pitch for a new Arthur series on Netflix.

Your team is the creative team responsible for the new Arthur series on Netflix. You will have to sell your idea in an elevator pitch.

Make an update of the traditional Arthur myth. Use as many of the traditional elements as possible, but embed them in today's world. E.g. Excalibur can become a digital weapon of mass destruction.

Make a poster that matches your updated story. Use collages and/or drawings to visualize the different updated elements. Present your finished poster to the studio bosses (i.e. your classmates).

Opdracht: Geoffrey of Monmouth, Historia regum Britanniae 1.6

Geoffrey of Monmouth is one of the big contributors to the myth of king Arthur. In his need to unite his country and its culture, he supports the story of an original strong king of England. To give this king extra veracity he links the origins of England with the origins of Rome.

This reminds us of what?

Augustus – Rome – Trojans – patriotism - ...

The underlying paragraph almost reads like the sequel of the Aeneid:

Links vind je de Latijnse tekst en rechts een Engelse vertaling. Probeer bij de Engelse vetgedrukte woorden de overeenstemmende woorden te vinden in het Latijn.

Text	Translation
<p>LIBER I</p> <p>Aeneas post Troianum bellum excidium urbis cum Ascanio filio diffugiens Italiam navigio adivit. Ibi cum a Latino rege honorifice receptus esset, invidit Turnus rex Rutulorum et cum illo congressus est. Dimicantibus ergo illis, praevaluit Aeneas peremptoque Turno regnum Italiae et Laviniam filiam Latini adeptus est. Denique, suprema die ipsius superveniente, Ascanius, regia potestate sublimatus, condidit Albam super Tyberim genuitque filium cui nomen erat Silvius. Hic, furtivae veneri indulgens, nupsit cuidam nepti Laviniae eamque fecit praegnantem. Cumque id Ascanio patri compertum esset, praecepit magis suis explorare quem sexum puella concepisset. Certitudine ergo rei comperta, dixerunt magi ipsam gravidam esse puero qui patrem et matrem interficeret, pluribus quoque terris in exilium peragrat ad summum tandem culmen honoris perveniret. Nec fefellit eos vaticinium suum. Nam ut dies partus accessit, edidit mulier puerum et in nativitate eius mortua est; traditur autem ille obstetrici et vocatur Brutus.</p>	<p>BOOK ONE</p> <p>After the Trojan war Aeneas fled the devastated city with his son Ascanius and sailed to Italy. He was received with honour by King Latinus, but this attracted the envy of Turnus, King of the Rutulians, who attacked him. Aeneas emerged victorious from their struggle, killed Turnus and was rewarded with the kingdom of Italy and the hand of Lavinia, Latinus' daughter. After Aeneas had breathed his last, Ascanius succeeded him, built Alba by the Tiber and had a son named Silvius. He, indulging a secret passion, married a niece of Lavinia and made her pregnant. When his father Ascanius found out, he ordered his magicians to discover what the sex of the girl's child would be. Once they were certain, the magicians said that the girl was carrying a boy who would kill his father and mother, wander many lands in exile and in the end receive the highest honour. Their prophecy was not made in vain. When the day of his birth came, the woman had the child, and died while giving birth; the boy was entrusted to the midwife and given the name Brutus.</p>

With Ascanius as a grandfather, **Brutus** is a direct descendant of Aeneas. **And guess which country is named after him...**

A link with the classical world! What more would you like?

TASK: in groups – let's make our own link and build a Belgian nation. Our country is obviously desperately in need of unification. Bring all Belgians together by giving us ancient roots. Take an element of classical history or mythology and make up a link with our own Belgian history. Try to convince us of your 'truth' by providing contemporary evidence (e.g. buildings, remains, cultural elements,...)

Opdracht: Arthuriaanse prozaromance

Narratio de Arthuro rege Britanniae et rege Gorlagon lycanthropo

In the 12th century the amount of fictitious stories about king Arthur grew immensely. Some of them weren't even the slightest bit credible.

In 'The story of king Arthur of Britain and king Gorlagon the werewolf' we encounter a naive and greedy Arthur, who is being humiliated by his wife in front of the entire court...

Text	Translation
[...] summa cum leticia prandentibus, Arturus in nimiam effusus leticiam, reginam sibi considentem iniectis brachiis amplexatus est, amplexusque cunctis intuentibus strictissime osculatus est. Ad hec autem ilia obstupefacta simulque rubore suffusa, ipsum respexit, et cur se loco et hora insolita osculatus fuisset quaesivit.	While they were enjoying the rich bounty of the feast, Arthur, in high spirits, threw his arms around the Queen at his side, and, hugging her tightly, kissed her. She was stunned and her face reddened. She faced him and demanded why he had kissed her at this inappropriate time and place.
<i>Arturus.</i> "Quia nichil mihi in diuiciis gratius nil in deliciis te constat suavius."	Arthur answered, "Because nothing of my treasure delights me more, and of all my pleasures nothing is sweeter than you."
<i>Regina.</i> "Si quam asseris, me adeo diligas, mentem et uoluntatem, meam te scire pantenter existimas."	The Queen replied, "If, as you say, you love me so much, you evidently think you know my mind and my will."
<i>Arturus.</i> "Tuam mentem erga me beneuolam habere, non dubito, tuamque uoluntatem, mihi prorsus patere certus existo."	Arthur responded, "I have no doubt that your mind is warmly disposed toward me, and I am certain that your will for me is obvious."
<i>Regina.</i> "Arture, falleris sine dubio; quippe agnoscas te nunquam ut ingenium mentemue femine comperisse."	The Queen stated, "Arthur, you have missed the point completely. Indeed, you reveal that you have never understood the nature or mind of a woman."
<i>Arturus.</i> "Omnia caeli obtestor numina, si me actenus latuere, dabo operam, nec labor! indulgens nunquam cibo fruar, donec ea me nosse contingat."	Arthur retorted with an oath: "I swear by all the gods of heaven that if this be hidden from me until now, I will search these out and, sparing no effort, I will never taste food until it is my chance to learn them."
Finite itaque conuiuio, Caium dapiferum suum Arturus aduocat, atque "Kay," ait, "tu et Walwainus nepos meus ascendite, et ad negotium quo propero mecum uenite. Ceteri	So when the banquet was over, Arthur summoned Kay his seneschal and told him, "Kay,

omnes remaneant, meos conuiuas mei loco, usquedum rediero letificate.”	you and Gawain my nephew mount up and come with me immediately on this quest. All the others are to stay here and entertain my guests in my place, until I return rejoicing in my success.”
--	---

Which common complaint does the Queen utter about her husband?

His wife complains that ‘he doesn’t understand women’

Without hesitation, Arthur leaves for his quest to understand women. This brings him to the court of king Gorlagon. This king tell him about his previous life as a werewolf – yes, you read that correctly. Through this story Gorlagon thinks he can teach Arthur about the unreliability of women by focussing on the adultery of his own wife.

Mogelijke creatieve opdrachten hierbij:

- Een interview met Gorlagon over zijn vrouw en zijn weerwolfbestaan
- Vertel het verhaal van Guinevere

Eventueel linken met het verhaal van Lycaon

Try to make up a similar (absurd and grotesque) story about Aeneas. Prolong his myth and send him on a new quest as a thirteenth chapter of the Aeneid.

Written story

Podcast